TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Quản lý thuế thời đại số: Từ "kê khai thủ công" sang phục vụ người nộp thuế bằng dữ liệu

06:11 26/07/2026

Sự phát triển nhanh của thương mại điện tử và mô hình kinh doanh đa kênh đang đặt ra yêu cầu thay đổi cách thức quản lý thuế. Thay vì chỉ siết chặt nghĩa vụ kê khai, các chính sách mới hướng tới xây dựng hệ thống quản lý dựa trên dữ liệu số, giảm thủ tục hành chính, tự động hóa quy trình và tạo điều kiện để hộ kinh doanh, cá nhân kinh doanh cũng như các nhà sáng tạo nội dung thực hiện nghĩa vụ thuế thuận tiện hơn.

Từ đơn giản hóa thủ tục đến số hóa toàn bộ quy trình

Mỗi ngày, hàng triệu giao dịch được thực hiện trên các sàn thương mại điện tử, mạng xã hội và nền tảng số. Một cá nhân có thể đồng thời bán hàng qua cửa hàng truyền thống, website, TikTok Shop hay nhiều sàn thương mại điện tử khác. Điều này khiến phương thức quản lý thuế dựa trên hồ sơ và kê khai thủ công dần bộc lộ những hạn chế.

Trước thực tế đó, Luật Quản lý thuế số 108/2025/QH15 cùng Nghị định số 252/2026/NĐ-CP, Nghị định số 253/2026/NĐ-CP và các văn bản hướng dẫn đã đặt nền móng cho mô hình quản lý thuế dựa trên dữ liệu số. Theo bà Lê Thị Chinh, Phó Trưởng ban Nghiệp vụ Thuế (Cục Thuế), các quy định mới tập trung vào ba mục tiêu lớn là cải cách thủ tục hành chính, tăng cường kết nối dữ liệu và ứng dụng công nghệ số trong quản lý thuế.

Các quy định mới về quản lý thuế hướng tới số hóa toàn bộ quy trình, đáp ứng xu hướng kinh doanh đa kênh và thương mại điện tử ngày càng phát triển. Ảnh minh họa

Một trong những điểm đổi mới đáng chú ý là tích hợp thủ tục đăng ký thuế ngay trong hồ sơ khai thuế lần đầu. Theo Thông tư số 90/2026/TT-BTC, hộ kinh doanh, cá nhân kinh doanh không đăng ký theo cơ chế một cửa liên thông chỉ cần nộp hồ sơ khai thuế có tích hợp thông tin đăng ký thuế. Cơ quan Thuế sẽ đồng thời tiếp nhận và cấp mã số thuế, thay vì yêu cầu người nộp thuế thực hiện thêm một bộ hồ sơ riêng như trước.

Đối với cá nhân kinh doanh hoàn toàn trên môi trường số và không có địa điểm kinh doanh cố định, việc kê khai, nộp thuế được thực hiện tại cơ quan Thuế nơi cư trú. Đồng thời, hộ kinh doanh có nhiều địa điểm kinh doanh cũng được phép khai thuế tập trung trên một hồ sơ duy nhất, thay vì kê khai riêng từng địa điểm như trước đây.

Theo cơ quan Thuế, đây là bước chuyển từ tư duy quản lý theo địa điểm sang quản lý theo chủ thể kinh doanh, phù hợp với thực tế kinh doanh đa kênh đang ngày càng phổ biến.

Quản lý bằng dữ liệu số, giảm gánh nặng cho người kinh doanh

Điểm thay đổi mang tính bước ngoặt của Nghị định số 252/2026/NĐ-CP là quy định các sàn thương mại điện tử có chức năng đặt hàng và thanh toán trực tuyến phải thực hiện khấu trừ, khai thay và nộp thay thuế cho hộ, cá nhân kinh doanh có phát sinh doanh thu trên nền tảng.

Nếu trước đây nghĩa vụ thuế chủ yếu dựa trên việc người bán tự kê khai thì nay cơ quan quản lý có thể sử dụng dữ liệu giao dịch thực tế để xác định nghĩa vụ thuế. Cách làm này vừa giúp hạn chế thất thu ngân sách, vừa giảm đáng kể khối lượng công việc kế toán, kê khai của người bán hàng trực tuyến.

Bên cạnh đó, các quy định mới cũng bổ sung cơ chế xử lý đối với trường hợp nộp thừa thuế. Hộ kinh doanh, cá nhân kinh doanh đã được khấu trừ hoặc nộp thuế cao hơn số phải nộp có thể đề nghị bù trừ hoặc hoàn thuế theo quy định. Chính sách miễn thuế đối với số thuế thu nhập cá nhân phải nộp từ 50.000 đồng trở xuống tiếp tục được duy trì nhằm bảo đảm nguyên tắc thu đúng, thu đủ và giảm chi phí tuân thủ.

Một thay đổi quan trọng khác là việc đồng bộ toàn bộ dữ liệu quản lý thuế thông qua mã số định danh cá nhân. Tất cả hoạt động kinh doanh, từ cửa hàng truyền thống đến các gian hàng trên sàn thương mại điện tử hay mạng xã hội, đều được quản lý trên một mã định danh thống nhất. Hệ thống quản lý thuế điện tử cũng tự động cập nhật doanh thu, số thuế đã được khấu trừ và các nghĩa vụ tài chính trên tài khoản của người nộp thuế, giúp việc theo dõi, đối chiếu trở nên minh bạch và thuận tiện hơn.

Theo bà Lê Thị Chinh, việc chuyển đổi sang quản trị thuế dựa trên dữ liệu không làm phát sinh thêm nghĩa vụ thuế mà chủ yếu thay đổi phương thức thực hiện theo hướng hiện đại, minh bạch và thuận tiện. Đây cũng là nền tảng để xây dựng môi trường kinh doanh số bình đẳng, giảm chi phí tuân thủ và hỗ trợ cộng đồng kinh doanh phát triển bền vững trong nền kinh tế số.

Minh Thành (t/h)